

prisiljen bi bil zahtevajoči upnik, da posreduje pri vsakem rubežu, sodnik pa bi imel pri odmerjanju stroškov za posredovanje vezane roke, ker bi nevarnost rubljenja tujih stvari že sama opravičevala posredovanje ali intervencijo. S tem bi se pa ovrгло vse dosedanje pravosodstvo o stroških posredovanja, ki se v obče ne smatrajo za potrebne stroške po §-u 74 i. r., izvzemši slučaje, kedar posebne okoliščnosti opravičujejo posredovanje. Da so pa stroški posredovanja osobito zunaj sedeža sodišča redno višji, nego stroški ustavitvenega predloga, ve vsak sodnik. Pač pa naj trpi zahtevajoči upnik stroške ustavitvenega predloga tudi takrat, kedar pri rubežu posreduje, a vstraja pri rubežu, dasi je bil zadostno opozorjen na tujo lastnino.

Moje mnenje je: Ako mora zahtevajoči upnik po krivdi zavezančevi uveljavljati svoje pravice z izvršbo, in ako nastanejo ovire, katerih zahtevajoči upnik ni zakrivil, kakor tedaj, kedar se izkaže tuja lastnina, odstranitev ovir pa je potrebna, da prepreči zahtevajoči upnik sebi pretečo škodo, — ne more se kratkomalo trditi, da stroški za odstranitev ovir niso bili potrebni po §-u 74 i. r. Zahtevajoči upnik mora zadobiti popolno zadostitev oz. plačilo, tega pa ne dobi, ako mora trpeti stroške, katere je povzročilo le golo naključje, da so se o rubežu med premičninami zavezančevimi nahajale tudi tuje.

Načelo modernega zakona t. j. prosta presoja na podlagi danih okoliščnosti velja tudi za reševanje tega vprašanja.

Dr. O. Papež.

Pristojnost za pravde okrožnih zdravnikov proti okrajnim zastopom zaradi obljubljenе subvencije in plačila zdravil za uboge?

Uporaba §-a 1019 o. d. z. in §-a 261 v zvezi s §-om 528 c. pr. r.

Okrožni zdravnik dr. F. Š. v Ribnici na Pohorju je tožil okrajni zastop v Marenbergu na plačilo poluletne subvencije v znesku 150 K in na plačilo zdravil za uboge v znesku 63 K

69 h, ker okrajni zastop ni hotel teh zneskov plačati na slovensko pobotnico in slovenski račun, ampak je zahteval nemško pobotnico in nemški račun. Opiral je tožnik svoj zahtevek na namestitveni dekret zdravstvenega okrožja, ki se v stvarnih delih glasi: »Zaradi izplačila okrajne subvencije se ob enem obvesti okrajni zastop v Marenbergu« ter nadalje: »občinske uboge je brezplačno lečiti, okrajni zastop pa ima plačati zdravila«.

Toženi okrajni zastop je ugovarjal: nepristojnost sodišča, pomankanje aktivne ter pasivne legitimacije, in konečno, da bi bil dolžan plačati te zneske le, ako se mu predloži nemška pobotnica in nemški račun, ker je bil sklenil okrajni zastop v svoji seji z dne 21. decembra 1897 št. 474, da je nemški jezik uradni jezik. Priznal pa je, da je obljubil zdravstvenemu okrožju subvencijo, priznal tudi visokost subvencije in računa za zdravila.

Okr. sodišče v Marenbergu (Cg II 83/9-4) je tožbeni zahtevek meritorno odbilo v polnem obsegu in sicer glede zneska 63 K 69 h za zdravila z razlogom, ker je pravna pot nedopustna, — glede zahtevka 150 K subvencije pa zaradi pomankanja pasivne legitimacije, češ, da je okrajni zastop obljubil to subvencijo le zdravstvenemu okrožju, z okrožnim zdravnikom pa da ni sklenil nikdar nikake pogodbe.

Tožnik je v svojem prizivu izvajal, da se opira tožbeni zahtevek za plačilo zdravil v znesku 63 K 69 v na zasebno-pravni naslov, bodisi, da se išče ta naslov v pogodbi, sklenjeni z okrajnim zastopom s tem, da se je tožnika namestilo kakor zdravnika v Ribnici za dotično zdravstveno okrožje in obenem kakor zdravnika za uboge, bodisi, da se išče ta naslov v določbi §-a 1042 o. d. z. Določba §-a 35 zakona z dne 12. marca 1873 št. 19 dež. zakona je sicer javnopravna, a izvršujoč svoje javnopravne dolžnosti je okrajni zastop prisiljen sklepati zasebno-pravne pogodbe. Glede zahtevka 150 K pa je prizivatelj izvajal, da mu je z dekretom ta zahtevek zagotovljen od zdravstvenega okrožja, da je okrajni zastop bil o tem obveščen in mu je dosedaj tudi vedno brez ugovora to subvencijo izplačeval.

Okrožno sodišče v Mariboru pa je izreklo: 1.) s sklepom, da se priziv zavrne, kolikor izpodbija rabsodbo zaradi tega, ker se je ugovoru nedopustnosti pravne poti ugodilo; 2.) z rabsodbo, da se priziv zavrne.

V razlogih najprej utemeljuje:

»Besedilo namestitvenega dekreta z dne 14. januarja 1906, na katerem temelji tožbeni zahtev, v zvezi s štajerskim dež. zakonom z dne 23. junija 1892 d. z. št. 35, s tozadevnim izvršilnim predpisom z dne 26. aprila 1893 in službenim navodilom jasno dokazuje, da je tožnik kakor okrožni zdravnik v Ribnici v javni službi, ter da ima njegovo razmerje z onimi oblastvi, ki so ga namestila in ga plačujejo, javnopraven značaj. To posebno jasno izhaja iz §-ov 16 in 17 službenega navodila, kjer se imenuje služba okrožnega zdravnika — javna služba. Zaradi tega redna sodišča niso pristojna za razsojo takega javnopravnega razmerja.«

Potem pa utemeljuje meritorno razsodbo glede obeh zahtevkov:

Glede zahtevka 63 K 69 h za zdravila pravi, da je neutemeljen, naj se opira na naslov pogodbe, ali pa na naslov §-a 1042 o. d. z. Če se ga opira na prvi naslov, ni sodišče pristojno. Na naslov §-a 1042 o. d. z. pa se ne more opirati, ker določilo tega §-a zahteva, da bi bila kaka tretja oseba kaj storila, na primer v tem slučaju tožniku zdravila plačala, kar pa se ni zgodilo.

Glede zahtevka 150 K subvencije pa pravi, da tudi ta zahtevk izvira iz javnopravnega razmerja in da ga je bilo odbiti. Določilo §-a 1019 o. d. z. tukaj ne more veljati. Zdravstveni okrožni odbor in okrajni zastop sta si v javnopravnem razmerju. Ni torej možno, da bi imel zdravstveni okrožni odbor zasebno-pravno pooblastilo od okrajnega zastopa.

Tožnik je opiral svojo revizijo na § 503 št. 4 c. pr. r. in pobijal najprej sklep, s katerim se je okrožno sodišče izreklo za nekompetentno.

Skliceval se je na odločbo c. kr. državnega sodišča z dne 23. aprila 1906 opr. št. 117/R. G., ki je iz nje razvidno, da je c. kr. najvišje sodišče že v pravni stvari distriktnega zdravnika drja. Josipa S. proti okrajnemu zastopu brežiškemu, ki se je obravnavala pred c. kr. okrožnim sodiščem v Celju pod opr. št. Cg I 135/3, s sklepom z dne 3. februarja 1904 št. 1856 ugotovilo, da je za take spore redno sodišče kompetentno: »ker

se v tožbi ne gre za razmerje okrajnega zastopa z javnostjo, ampak, ker izvira zahtevke iz službene pogodbe.« Vzlic temu sklepu naznanil je deželni odbor štajerski c. kr. višjemu dež. sodišču v Gradcu z izjavo z dne 28. decembra 1905 št. 54059, da se smatra kompetentnega in da zahteva odločilo državnega sodišča. Državno sodišče je potem rešilo to vprašanje kompetence definitivno, da je sodišče kompetentno, in utemeljilo to tako-le: »Tožbeni zahtevke se opira na službeno pogodbo, ki se je sklenila med zdravstvenim okrožnim odborom brežiške okolice s p o r a z u m n o z okrajnim zastopom na jedni strani in drjem. Josipom S. na drugi strani. Ta pogodba je brezdvomno zasebnopravna pogodba, ker ustanavlja dolžnosti in pravice drja. Josipa S. Res je sicer organizacija bolniških naredeb glede ubogih stvar občin, okrajnih zastopov in deželnega odbora. To pa nikakor ne izključuje, da v izvršitev teh naredeb sklepajo pogodbe, ki so zasebnopravnega značaja.«

Potem se je v reviziji izvajalo, da je toženi zastop visokost zahtevkov izrecno pripoznal, da je zagotovil zdravstvenemu okrožju subvencijo in da je tožniku tudi do sedaj to subvencijo brez ugovora izplačeval, da je torej pristopil in odobril pogodbo, o kateri je bil obveščen. Sicer pa je iz predmetnega stvarnega položaja razvidno, da je zdravstveni okrožni odbor bil upravičen najmanj kakor pooblaščenec skleniti pogodbo in zagotoviti 300 K letne subvencije in je torej v zmislu §-a 1019 o. d. z. tožnik upravičen tožiti pooblaščenca ali pa pooblastilca. Če toženec misli, da mu ni treba plačati, ker je tožnik predložil slovensko pobotnico in slovenski račun, je njegovo naziranje pravnopomotno. Najprej je moral plačati, potem šele tožiti na izdajo nemško pisane pobotnice in je potem njegova stvar, kako utemelji svoj zahtevke.

Toženec na to revizijo ni ničesar odgovoril.

Vrhovno sodišče pa je z rabsodbo od 27. oktobra 1909 revizijo zavrnilo iz razlogov:

Izpodbijanje izreka nepristojnosti glede zahtevka 63 K 69 h za zdravila je nedopustno. § 261 c. pr. r. določa, da je rešiti s sklepom ugovor nedopustnosti pravne poti. Sklepe pa je moči izpodbijati le z rekurzom. Ker pa je druga instanca potrdila tozadevni sklep prve instance, bilo je nedopustno nadaljnje izpod-

bijanje tega sklepa in toraj tudi nedopustno glede tega zneska spuščati se v meritorno razsojo (§ 528 c. pr. r.).

Pa tudi glede zneska 150 K subvencije je revizija neutemeljena.

Glasom namestitvenega dekreta zdravstvenega okrožnega odbora v Ribnici zagotovilo se je tožniku 1200 K na leto. Del teh 1200 je tudi onih 300 K, ki jih ima okrajni zastop marenberški plačati. Za pogodnika je smatrati tožnika na eni strani in zdravstveno okrožje na drugi strani. Naziranje revizije, da ima tožnik pravico, okrajni zastop tožiti, ker je ta molče pristopil službeni pogodbi, oziroma ker je tožnik po določilu §-a 1019 o. d. z. upravičen tožiti tudi pooblastilca, je pravnomotno.

Iz dejstva, da je plačeval okrajni zastop prej vedno tožniku to subvencijo, nikakor ni moči sklepati, da se je hotelo spremeniti tožnikovo subvencijo, ki se je bila zdravstvenemu okrožju dovolila. Še manj pa je upravičeno sklicevati se na določilo §-a 1019 o. d. z. Subjekt, kojemu se je zavezal plačati okrajni zastop subvencijo, je zdravstveno okrožje v Ribnici — ne pa tožnik.

* * *

To so vsi razlogi najvišjega sodišča. Nam pa se hoče dozdevati, da so ti meritorni razlogi na zelo slabih nogah. Notorno je, da dovoljujejo okrajni zastopi zdravniške subvencije zdravstvenemu okrožju z namenom in določilom, naj se obljubijo zdravniku. Subvencija se dovoli zdravstvenemu okrožju, tega odbor pa se pooblasti, zagotoviti v službeni pogodbi to subvencijo zdravniku.

V prvem hipu bi se mislilo, da je ostali del razsodbe, — kjer se izreka, da je bila revizija nedopustna proti sklepu druge instance, ki je potrdila izrek prve instance, da je pravna pot nedopustna glede zahtevka 63 K 69 h — po zmislu §-a 261 v zvezi s §-om 528 c. pr. r. in da je le zakon vzrok, če se v predmetni stvari ni smelo ugotoviti materialno pravo. V repertoriju pravorakov št. 193 z dne 11. junija 1906 ad 4090 izreklo je najvišje sodišče: »Wenn die Entscheidung über prozesshindernde Einreden in das über die Hauptsache ergehende Urteil aufgenommen wurde, hat die bloß gegen die Entscheidung über diese Einrede gerichtete Anfechtung nicht mittels Berufung, sondern

mittels Rekurses zu geschehen«. Nadalje je v konkretnih slučajih razsodilo z razsodbama z dne 10. januarja 1900 št. 15.285, zb. 839 in z dne 11. januarja 1899 št. 16.917, zb. 542, da je izpodbijanje izreka, s katerim se ugovor nedopustnosti pravne poti na obeh spodnjih instancah zavrne, naj se je to zgodilo s posebnim sklepom ali pa z razsodbo samo, v revizijskem postopanju v zmislu § a 528 c. pr. r. nedopustno.

§ 261 c. pr. r. pravi v začetku splošno, da je rešiti ugovore, pravdo ovirajoče, s sklepom, potem pa le vedno govori, kaj je storiti, če se ti ugovori zavrnejo, ne pa, kaj je storiti, če se jim ugodi.

Najvišje sodišče stoji na stališču, da velja predpis §-ov 261 in 528 c. pr. r. tudi tedaj, kedar se ugovoru ugodi, in se torej tožbeni zahtevek zavrne. To naziranje pa je pravnopomotno. Naš civilnopravdni red določa v §-u 390 in naslednjih izrecno, da je o tožbi razsoditi vedno z razsodbo, in pravi v §-u 425, da se le v vseh ostalih slučajih odloča s sklepom.

Glavni princip je torej, da je o tožbenem zahtevku odločiti z razsodbo, a le o drugih manj važnih predlogih — s sklepom. Vprašanje je torej, je li določba §-a 261 c. pr. r. ta princip pretrgala? Mislimo, da ne.

§ 261 c. pr. r. govori v celem kontekstu le o slučajih, ko se ugovorom ne ugodi, ko se torej tožbeni zahtevek itak reši z razsodbo, ugovor pa, ki ne prejudicira razsodbi v glavni stvari, ob enem s sklepom. V tem slučaju se zavrne le ugovor s sklepom, o tožbenem zahtevku pa se odloči itak z meritorno razsodbo.

Popolnoma druga pa je, če se ugodi ugovoru in se zavrne tožbeni zahtevek, ki je drugače upravičen, edino le zaradi tega, ker se dozdeva ugovor upravičen, kakor v predmetnem slučaju. Če velja princip §-a 261 c. pr. r. tudi za ta slučaj, potem se zamore ugovoru le ugoditi s sklepom: »Sodišče ni pristojno za razsojo tega zahtevka«. Nikakor pa ne gre, da bi se sodišče izreklo za nepristojno in ob enem zavrnilo tožbeni zahtevek meritorno. »Tožbeni zahtevek se zavrača, ker je sodišče nepristojno« — ni sklep v zmislu §-a 261 c. pr. r., ampak je razsodba. Proti razsodbi pa je dopustna revizija, če je tudi sodišče pomotoma imenovalo to razsodbo — sklep.

Dr. Florjan Kukovec.